

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.III.579/2011/5.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2011. év november hó 29. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

Az előre kitervelten, nyereségvágyból, közfeladatot ellátó személy sérelmére elkövetett emberölés bűntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt által, védője útján benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság B.124/2007/75. számú, illetőleg a Győri Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.7/2009/23. számú ítéletét, a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság a 2008. szeptember 30-án kihirdetett B.124/2007/75. számú ítéletével bűnösnek mondta ki a II. rendű terheltet

- felbujtóként, előre kitervelten, nyereségvágyból, és közfeladatot ellátó személy ellen e feladatának teljesítése során elkövetett emberölés büntettségében (Btk. 166. § (1) bek., (2) bek. a), b), e) pont III. ford.),
- társtettesként, fegyveresen elkövetett rablás büntettségében (Btk. 321. § (1) bek., (3) bek. a) pont),
- személyi szabadság megsértésének büntettségében (Btk. 175. § (1) bek.),
- lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés büntettségében (Btk. 263/A. § (1) bek. a) pont II. és III. ford.),
- folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntettségében (Btk. 319. § (1) bek., (3) bek. a) pont), és
- folytatólagosan elkövetett lopás vétségében (Btk. 316. § (1) bek., (2) bek. I. ford.).

Ezért őt - halmazati büntetésül - életfogytig tartó fegyházbüntetésre és a közügyektől 10 évi eltiltásra ítélte azzal, hogy 30 év szabadságvesztés kitöltése után bocsátható feltételes szabadságra.

Esetében védelmi fellebbezés alapján eljárva a Győri Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a 2009. október 27-én meghozott Bf.7/2009/23. számú ítéletével az elsőfokú határozatot, a II. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

A jogerős ítélet az I. rendű terhelt bűnösségét - többek között - előre kitervelten, nyereségvágyból, és közfeladatot ellátó személy ellen e feladatának teljesítése során elkövetett emberölés büntettségében is megállapította (Btk. 166. § (1) bek., (2) bek. a), b), e) pont III. ford.).

Az elsőfokú ítélettel megállapított - és a másodfokú bíróság által is irányadónak tartott - tényállás II. rendű terheltre vonatkozó, felülvizsgálati indítvánnyal érintett részének lényege a következő.

A II. rendű terhelt nem elmebeteg, nem gyengeelméjű, nincs tudatzavara, nem szenved szellemi leépülésben és ilyen a cselekmény idején sem állott fel nála. Személyiségzavarban szenved, aminek mértéke azonban nem éri el az elmebetegség szintjét; nem tette képtelenné és nem korlátozta abban, hogy cselekménye következményeit felismerje és e felismerésnek megfelelően cselekedjék.

A II. rendű terhelt és az I. rendű terhelt féltestvérek, édesapjuk ugyanaz.

Tényállás I-III. pontja

Miután a II. rendű terhelt büntetés-végrehajtási szolgálati jogviszonya 2005 májusában megszűnt, 2005 júniusában S.-ben egy játékteremben volt felügyelő, ahol elkövette a tényállás I. pontjában terhére rótt 300.000 forintot meghaladó vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelést.

2005. novemberben a vele közös lakásban lakó egykori munkatársa lőfegyverét, hozzátartozó lőszerét, valamint 130.000 forintját tulajdonította el, amivel összesen 160.700 Ft kárt okozott.

2005 őszén a II. rendű terhelt többször felvetette az I. rendű terheltnek, hogy bűncselekmény elkövetésével szerezzenek pénzt.

2006. január 21-én este a II. rendű terhelt a munkatársától elvett lőfegyvert, a benne lévő lőszerrel odaadta az I. rendű terheltnek, majd S.-ben a játékterembe mentek, ahol az I. rendű terhelt a lőfegyvert - annak szánját hátrahúzva és visszaengedve - ráfogta a pultnál lévő sértettre. A II. rendű terhelt pedig összekötözte a sértettet, egy helyiségbe zárta, s ezt követően a pult fiókjából pénzt és cigarettát vett ki, összesen 238.000 Ft értékben, továbbá magához vette a sértett fényképezőgépeit, összesen 116.448 Ft értékben. Ezután az elvett dolgokkal a helyiséget elhagyták.

Tényállás IV. pontja:

2006. január végén - miután mindkettőjük pénze elfogyott - a II. rendű terhelt, nagyobb összegre számítva azt javasolta I. rendű terheltnek, hogy taxi gépkocsivezetőtől szerezzenek pénzt.

2006. február 2-án 19 óra körül a II. rendű terhelt magához vette az elrejtett, betárazott lőfegyvert, és elmondta tervét I. rendű terheltnek. Eszerint nyilvános telefonfülkéből taxit hívnak és egy általa ismert, kieső helyre vitetik magukat; a jobb első ülésre ő fog ülni, a gépkocsivezető mögé pedig az I. rendű terhelt.

Mielőtt elindultak, a II. rendű terhelt átöltözött az I. rendű terhelt sötét ruhájába, akinek odaadta az általa csőre töltött lőfegyvert azzal, hogy amennyiben a taxis nem akar engedelmeskedni, akkor húzza meg a ravaszt. Az I. rendű terhelt nadrágja övébe dugta a tűzkész lőfegyvert.

Ezután a II. rendű terhelt nyilvános telefonállomásról taxit rendelt. A rendelésre 22 óra 35 perckor érkezett meg az 57 éves sértett, taxi-gépkocsivezető, Mercedes 250D típusú gépkocsijával és felvette a terhelteket.

A jobb első ülésre a II. rendű terhelt, a gépkocsivezető mögé pedig az I. rendű terhelt ült. Az I. rendű terhelt a beszállás után rögtön kivette övéből a csőre töltött lőfegyvert, s azt lábai között lefelé lógatva tartotta.

10 perc múlva a megadott, terv szerinti helyen, egy bekötő útnál a II. rendű terhelt szólt, hogy megérkeztek. A sértett a gépkocsit megállította, kezébe vette pénztárcáját és felkapcsolta a belső világítást, kézi beszélője pedig az ölében volt.

Eközben az I. rendű terhelt felemelte a pisztolyt és két kezével tartva, a csövét a sértett fejére, tarkójára irányította úgy, hogy a fegyver csőtorkolata legalább 10 cm távolságra volt a sértett fejétől.

A sértett és a II. rendű terhelt arról kezdett beszélni, hogy mennyi lesz a viteldíj. Eközben a II. rendű terhelt lehajolt, a sértett pedig kissé hátradőlt.

Ekkor az I. rendű terhelt az elsütő billentyűt meghúzva lövést adott le. A lövés a sértettet nyakszirttájon érte, a lövedék áthatolt a fején, bal szeménél távozva szélvédőnek csapódott, majd a műszerfalba fúródva állt meg.

A lövés után a II. rendű terhelt magához vette a pénztárcát, a benne lévő 16.000 forinttal, valamint egy könyvet. Szólt társának, hogy keresse meg a töltényhüvelyt, amit az I. rendű terhelt a jobb hátsó ülésen megtalált és odaadott a II. rendű terheltnek. Időközben a II. rendű terhelt leállította a gépkocsi motorját, lekapcsolta világítását. Ezután mindketten kiszálltak és a helyszínről elfutottak.

A lövés leadásakor ismét csőre töltődött fegyvert a II. rendű terheltnél lévő táskába tették. A II. rendű terhelt a pénztárcából kivette a pénzt, majd a pénztárcát, a könyvet és lőszerhüvelyt eldobta.

Az I. rendű terhelt lakására mentek, ahol a II. rendű terhelt 4.000 forintot az I. rendű terheltnek adott, aztán eltávozott. I. rendű terhelt megpróbálta szétszedni a pisztolyt, ami közben elsült. Másnap a II. rendű terhelt visszament az I. rendű terhelt lakásába, a pisztolyt szétszedte, majd pedig I. rendű terhelt az alkatrészeket szétszórta.

A sértett halálának közvetlen oka a lövéses sérülést követő agytörzs-, agyállomány roncsolódás, ami olyan súlyos volt, hogy a sértett életét a legkorábban érkező orvosi segítséggel sem lehetett volna megmenteni. Az elszenvedett sérülések és a halál között

közvetlen, egyenes és kizárólagos az okozati összefüggés.

Az elsőfokú bíróság jogi értékelése szerint a tényállás IV. pontjában írt magatartásával a II. rendű terhelt felbujtója volt az előre kitervelten, nyereségvágyból, közfeladatot ellátó személy ellen, e feladatának teljesítése során elkövetett emberölésnek (az I. rendű terhelt pedig a tette).

A terheltek több esetben beszélgettek bűncselekmények, közte rablás elkövetéséről. A 2006. február 2-i megbeszélésük már kifejezetten a taxis sértett elleni bűncselekményre vonatkozott, megállapodtak az elkövetési helyben, mindketten sötét ruhába öltöztek.

A sértett összekötözését szolgáló anyagot nem vittek magukkal, lőfegyvert azonban igen, amit a II. rendű terhelt csőre töltve adott át az I. rendű terheltnek. Ez utóbbi már önmagában is alkalmas a felbujtás megállapítására.

Alternatív tervük volt az ölés kapcsán, erre utalt a II. rendű terhelt kijelentése, mely szerint az I. rendű terhelt húzza meg a ravaszt, ha a sértett ellenkezik. A csőre töltött fegyver átadásával pedig a II. rendű terhelt rábízta a döntést az I. rendű terheltre. Ehhez képest a kezdetben tervezett rablásból a cselekmény - rablásból és emberölésből összetevődő - összefoglalt bűncselekménnyé vált.

Az előre kiterveltségre utal a szerepek elosztása, az elkövetés után a fegyvertől és lőszertől való megszabadulás. A lövést követően nem veszekedtek, nem pánikba esve menekültek, hanem tudatosan magukhoz vették a pénztárcát, töltényhüvelyt, valamint a könyvet, majd pedig a pénzen akként osztoztak meg, hogy a II. rendű terhelt többet tartott meg magának.

Az elsőfokú bíróság - a BH 1995/197. számon közzétett eseti döntésre hivatkozva - utalt arra is, hogy az előre kiterveltség akkor is megállapítható, ha az ölés elhatározása és végrehajtása között viszonylag rövid idő telik el, és az ölési cselekmény nem valamennyi részlete megtervezett.

A motívum egyértelműen a pénzszerzés, tehát nyereségvágy volt, akár a sértett megölése árán is, és a pénzhez hozzá is jutottak.

A sértett a Btk. 137. § (2) bekezdés a) pontjának zárófordulata szerint közfeladatot ellátó személynek tekintendő.

Az ölési magatartás végrehajtása pedig kivégzésszerű, ehhez képest a terheltek egyenes szándékkal cselekedtek. A sértettnek esélye nem volt védekezni, hárítani.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság jogi értékelésével maradéktalanul egyetértett.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a II. rendű terhelt a védője útján terjesztett elő - a Be. 405. § (1) bekezdésének b) pontját megjelölve - felülvizsgálati indítványt, az emberölési cselekmény törvénysértő minősítése folytán törvénysértő büntetés kiszabása miatt, hatályon kívül helyezés és a törvénynek megfelelő határozat meghozatala, enyhébb büntetés érdekében.

Indokai szerint a II. rendű terhelt nem emberölésre, hanem rablásra bujtotta fel az I. rendű terheltet. A rábírás az elkövetés döntő motívumát kiváltó magatartás. A felbujtó viszont nem felel azért, ha a tettes más, vagy súlyosabb bűncselekményt követ el.

Álláspontja szerint, amikor a terheltek arról beszéltek, hogy taxistól szereznek pénzt, akkor a II. rendű terhelt felhívása rablás büntetettére vonatkozott.

Amivel pedig átadta a II. rendű terhelt a lőfegyvert, az nyilvánvalóan ahhoz a feltételhez kötött rábírás volt, hogy emberölésről csak és kizárólag a taxis védekezése esetén lehet szó.

A tényállásból következően viszont, amikor a II. rendű terhelt lehajolt, a sértett kissé hátradőlt, az I. rendű terhelt pedig lőtt, akkor a sértett nem ellenkezett, nem védekezett.

Sérelmezte, hogy a kiszabott büntetés nem arányos, mivel kétszerese annak, amit a tettes - az I. rendű terhelt - kapott.

A Legfőbb Ügyészség BF.1815/2011. számú átiratában az indítványt alaptalannak tartotta, és a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.

Álláspontja szerint önmagában az a magatartás alkalmas felbujtás megállapítására, hogy a II. rendű terhelt, az általa csőre töltött pisztolyt átadva, az I. rendű terhelt döntésére bízta a ravasz meghúzását.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott; melyen a védő, valamint a II. rendű terhelt a felülvizsgálati indítványt fenntartotta és azzal, az ügyész pedig az írásbeli nyilatkozatával egyező tartalommal szólalt fel.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján valóban felülvizsgálati ok, ha törvénysértő minősítés, vagy a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

Az eljáró bíróság azonban nem sértett törvényt, amikor - az irányadó tényállás alapján - a II. rendű terheltnek a tényállás IV. pontja szerinti magatartását felbujtóként, előre kitervelten, nyereségvágyból és közfeladatot ellátó személy ellen e feladatának teljesítése során elkövetett emberölés büntettének minősítette, és nem törvénysértő a terhelttel szemben kiszabott büntetés sem.

A Btk. 19. § (1) bekezdése szerint a felbujtó is elkövető (mint részes). A felbujtás azonban (mint részesi cselekmény) kívül esik a törvényi tényállás keretein, ekként nem tényállásszerű, viszont kizárólag tényállásszerű tettesi cselekménnyel (alapcselekménnyel) összefüggésben valósulhat meg, ezért járulékos.

A Btk. 21. § (1) bekezdése szerint felbujtó az, aki más bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír. A rábírás egyben feltételezi a rábíró magatartás eredményességét, tehát a tettesi alapcselekmény elkövetését, ami - büntetőjogilag - legalább a kísérlet megvalósulását jelenti.

Következésképpen a felbujtás büntetendőségének feltétele a tettesi alapcselekmény; annak megállapítása, hogy a tettes (rábírás eredményeként) megvalósította a bűncselekmény törvényi tényállását, vagy legalább megkezdte a tényállásszerű elkövetési magatartás kifejtését. A részes (bűnsegéd, felbujtó) büntetőjogi felelősségre vonásának viszont nem akadálya, ha a tettes kiléte nem megállapítható, vagy felelősségre vonása más (pl.: büntethetőséget megszüntető) okból elmarad. [BH 2001/49., 1999/53.]

A részesi magatartás járulékos jellege azt feltételezi, hogy a tettes magatartása tényállásszerű legyen, azaz bűncselekménynek minősüljön. Nem szükséges a részes büntetőjogi felelősségének megállapításához, hogy a tettetssel vele együtt, vagy másik eljárásban megvádolják. Elégséges annak rögzítése, hogy a tettes magatartása valamely bűncselekmény törvényi tényállását kimeríti, és a részes a tettelssel együtt szándékegységben járt el. [BH 1998/110.]

A járulékoság jogkövetkezménye pedig, hogy a felbujtó cselekményét a tettes által egészben vagy részben megvalósított törvényi tényállás szerint kell minősíteni, és vele szemben az ahhoz fűzött büntetési tételt kell alkalmazni (Btk. 21. § (3) bek.).

A felbujtó (rábíró) és a tettes (tényállásszerű elkövetési) magatartása egymással okozati összefüggésben áll. A rábírás nem

feltétlenül egyedüli, de mindenképpen döntő oka, motívuma annak, hogy a tettes elhatározta a bűncselekmény elkövetését. A rábírás okozata pedig, hogy a tettes legalább megkísérli az alapcselekmény végrehajtását. Ez egyben azt is jelenti, hogy a felbujtás időben a tettesi alapcselekmény előtti.

Közömbös a rábíró magatartás, tevékenység módja, külvilágban megjelenése. Lehet kérelem, óhaj, kívánság, helybenhagyás, rábeszélés, unszolás, csábítás, tanácsadás, meghagyás, jutalomígérés, ajándékozás, felbélés, kérlelés, (a közvetett tettesség megállapításához nem vezető) fenyegetés, erőszak stb.

Jelentősége nem a rábíró tevékenység mibenlétének, hanem hatásának van, amitől a tettesben nem csupán felébred, hanem elhatározottá is válik a bűncselekmény (alapcselekmény) elkövetésének szándéka.

Felbujtás esetében a szándékosság kétoldali ismérv. A felbujtó magatartása és az a bűncselekmény, amelyre rábír kizárólag szándékos (ami viszont egyenes és eshetőleges egyaránt) lehet. Előbbi a Btk. 21. § (1) bekezdésének kifejezett előírása, utóbbi pedig értelemszerű, mivel a rábírás a leendő tettes elhatározásának előidézése, gondatlan elkövetése fogalmilag kizárt.

A rábírás bűncselekmény elkövetésére vonatkozik, azonban nem általánosságban, viszont nem elvárás, hogy minden részletre (mód, idő stb.) kiterjedő legyen. A felbujtó vonatkozásában a szándékosság azt jelenti, hogy tudatában van mindannak, hogy magatartása rábíró hatású, a tettel milyen jellegű bűncselekményt fog végrehajtatni, és rábírása hatására a tettes a cselekményt el fogja követni.

Más szóval a felbujtó tudata átfogja, hogy a saját akaratából fakadó rábíró tevékenysége abban, akihez fordul, a tettesi cselekmény elkövetésére irányuló elhatározást vált vagy válthat ki, és ez az elhatározás a felbujtó által kívánt büntett véghezviteléhez is vezet. [BJD 2443.]

A felbujtó is csak azért felel, amit szándéka átfogott, másrészt csak a tettes által ténylegesen megvalósított cselekmény miatt vonható felelősségre. Ekként a minősítés a tettesi alapcselekményhez igazodik [1998/110.].

Amennyiben a tettes ahhoz a bűncselekményhez képest, amire felbujtották, illetve amire rábírása vonatkozott

- más bűncselekményt követett el, vagy más bűncselekményt is megvalósított, akkor e túllépésért a felbujtó nem felel (ún. minőségi túllépés);
- a bűncselekmény súlyosabb változatát, minősített, illetve súlyosabban minősített esetét valósította meg, akkor e

túllépésért felel a felbujtó (ún. mennyiségi túllépés); viszont ha a szándékon túli eredményt illetően a tettet csupán gondatlanság terheli (vegyes bűnösség), akkor e túllépésért a felbujtó nem felel [BH 1994/296.];

- enyhébb bűncselekményt valósított meg, akkor pedig a felbujtó is csupán a megvalósult enyhébb bűncselekmény miatt vonható felelősségre; a tények (súlyosabb bűncselekmény) hiányát ugyanis a felbujtó szándéka nem pótolhatja.

Ha a felbujtó más minőségben is közreműködik a bűncselekményben, a társtettség mellett a felbujtás, míg felbujtás mellett a bűnsegély külön nem állapítható meg. [1997/265., 2004/270.]

Jelen ügyben - az irányadó tényállás alapján - azonban nincs szó túllépésről:

- a II. rendű terhelt általi rábírás (a felbujtás) az I. rendű terhelt terhére megállapított magatartás (alapcselekmény) minden elemére kiterjedt,
- az I. rendű terhelt pedig a rábírásnak mindenben megfelelő szándékkal cselekedett.

Az indítvány sem vitatja, hogy rábírás történt, aminek körében szó volt emberölésről. Az irányadó tényállás szerint a II. rendű terhelt - amint a pár nappal korábbi fegyveres rablás kezdetén - átadta a lőfegyvert az I. rendű terheltnek. Lényeges különbség azonban, hogy a II. rendű terhelt az általa már csőre töltött lőfegyvert azzal adta át, hogy az I. rendű terhelt akkor húzza meg a ravaszt, ha a taxis nem akar engedelmeskedni. Az I. rendű terhelt pedig övébe tette a tűzkész lőfegyvert.

Következésképpen (ellentétben a fegyveres rablás esetével) a II. rendű terhelt eleve és kifejezetten számolt az emberölés tipikus eszközének tekintendő lőfegyver használatának lehetőségével. Lőfegyver pusztá átadása esetében valóban kétséges lehet a mögöttes szándék. Ha azonban a lőfegyver átadása/átvétele tudottan tűzkész állapotban, nem csupán fenyegetés, hanem kifejezetten ellenállás leküzdéséhez való használat céljából történik, akkor az átadó és átvevő tudata egyaránt átfogja - legalább eshetőlegesen - az élet elleni támadás lehetőségét.

Az ilyen magatartás pedig - szemben az indítvány álláspontjával - nem csupán döntés nélküli választási lehetőséget jelent, hanem a bűnelkövetői szándék bármilyen áron való végrehajtása iránti eltökéltséget. Felbujtó részéről (törvényi tényálláson kívül) ennél többet nem lehet tenni, következő már a lőfegyver elsütőbillentyűjének meghúzása, ami viszont tényállásszerű magatartás.

Vagylagosságról (alternatíváról) akkor lenne szó, ha az esetleges

akadály (ellenállás) kérdéséhez nem a leküzdés szándéka, hanem a bűnelkövetésről lemondás lehetőségének latolgatása, vagy a lőfegyverhasználat tilalma, terjedelmének korlátozása, limitálása társult volna. Ezek egyike sem merült azonban fel. Az irányadó tényállás szerint a II. rendű terhelt nem kizárta vagy korlátozta, hanem kifejezetten a végrehajtás lehetséges, reális módjának tartotta a lőfegyver használatát, a lövés lehetőségét.

A II. rendű terhelt irányadó tényállás szerinti magatartása - az általa tűzkész állapotba helyezett lőfegyver átadása, és annak használatára vonatkozó kijelentése - valójában nem feltételhez kötött végrehajtást, kettéváló, illetve leváló szándékot jelentett, hanem épp ellenkezőleg, a pénzelvétel érdekében feltétlen, ekként azt meghaladó szándék véghezvitelére vonatkozott.

Utóbbi korlátlanlansága folytán a terheltek tudata kölcsönösen - legalább eshetőlegesen - átfogta az ölési szándékot is. A II. rendű terheltnek a sértetti ellenállásra vonatkozó kijelentése pedig nem e szándék gátja, hanem csupán a végrehajtási terv egy részlete volt.

Amennyiben a felbujtó a leendő tettes számára eleve - a sértetti magatartástól függetlenül - behatárolja a végrehajtás terjedelmét, akkor szó lehet arról, hogy e szándékához mérten vizsgálandó a felelőssége. Ettől eltérő azonban a helyzet, ha a felbujtás - a sértett esetleges ellenállásának leküzdése végett - a végrehajtás terjedelmét nem korlátozza. Utóbbi esetben a felbujtó szándéka is - legalább eshetőlegesen - a korlátlan végrehajtáshoz igazodik, s akkor is felel a tettes által végrehajtott ilyen bűncselekményért, ha a sértett magatartása ténylegesen erre nem adott alapot.

Ennek indoka az, hogy nyilvánvalóan nem lehet a sértetti - értelemszerű védekező - magatartáshoz mérten limitálni annak a felbujtónak felelősségét, aki a sértett ellenállásával, mint feltétlenül leküzdendő körülménnyel kifejezetten számolt.

A kifejtettek a felbujtó mennyiségi túllépésért való felelősségével azonos elvi alapon állnak, amelynek lényege, hogy a felbujtó a szándékváltó tettes magatartásáért nem felel, a szándékot mélyítő tettes magatartásáért viszont igen. Utóbbi ugyanis azt jelenti, hogy a felbujtó szabad kezet adott a tettesnek. Jelen ügyben is ez történt.

Mindamellet - az irányadó tényállás szerint - a II. rendű terhelt a felbujtást követően, a bűncselekmény elkövetésekor is jelen volt, ami az I. rendű terheltre nyilvánvalóan szándékerősítőleg hatott, ekként az pszichikai bűnsegélyként értékelendő (ami beolvadt a felbujtásba, mint a jogi tárgy elleni jelentősebb támadásba; BH 2004/270. II.).

A gépkocsit a sértett megállította, belső világítását felkapcsolta. A jobb első ülésen lévő II. rendű terhelt számára a sértett és az I. rendű terhelt testközelben, az I. rendű terhelt által két kézzel, a sértett fejétől 10 cm-re tartott, sértettre fogott, csőre töltött fegyver pedig fejmagasságban volt, s eközben a II. rendű terhelt a sértettel beszélgetett.

Ehhez képest amikor lehajolt, akkor mindezek - tehát a sértettre szegezett fegyver, s így a lövés leadása közvetlen veszélyének - ismeretében volt. Ha pedig nem ez, illetve ez nem volt a szándéka, akkor az általa csőre töltve átadott fegyver sértettre fogása láttán egyet nem értését jeleznie kellett volna. Ezt azonban a lövést követően sem tette, épp ellenkezőleg, a lövés utáni, racionális magatartása is azt támasztja alá, hogy számára a lövés eleve nem váratlan, legfeljebb hirtelen volt.

Mindemellett - az irányadó tényállás szerint - a felrótt bűncselekmény minősítő körülményeit a II. rendű és az I. rendű terhelt tudata - kölcsönösen és egyaránt - átfogta.

A II. rendű terheltnek 2005 nyarától, korábbi munkahelyének megszűnésétől kezdve rövid időn belül anyagi gondjai keletkeztek. Ezen két ízben vagyon elleni, majd társával erőszakos vagyon elleni bűncselekmény elkövetése révén próbált úrrá lenni, s közben lőfegyvert is szerzett.

Mindezek után alakította ki a taxi gépkocsivezető sértett elleni bűncselekmény tervét, kigondolva a véghezvitel helyét, idejét, módját, társával való szereposztást, amit vele megbeszért, egyeztetett; s egyébként elvégezte a tervszerű cselekvés ráeső - törvényi tényálláson kívül eső - részét. Utóbbi volt a fegyver csőre töltése és átadása, a taxi rendelés, jobb első ülésen helyfoglalás és az elkövetési hely, mint szállítási cím megadása. A terv kiterjedt a sértett megölésére, amit az I. rendű terhelt végrehajtott. Utána pedig a II. rendű terhelt - aki a lőszer és lőfegyver birtokosa volt - megkerestette a töltényhüvelyt és eldobta, másnap pedig szétszedte a pisztolyt, amit társa szórt szét.

Kétségtelen az is, hogy a II. rendű terhelt általi felbujtás átfogta a sértettől való közvetlen anyagi előny megszerzését, mint indítóokot és célzatot. Az ölést követően épp a II. rendű terhelt volt az, aki a sértett pénzét elvette.

A taxi gépkocsivezető sértett pedig közfeladatot ellátó személy volt, aki munkáját végezte, kifejezetten emiatt szemelték ki.

Az indítvány szerint a II. rendű terhelt büntetése aránytalanul

súlyos. Ez azonban nem felülvizsgálati ok.

A felülvizsgálat olyan jogi hiba jogorvoslati eszköze, ami valamely mérlegelést nem tűrő anyagi, vagy eljárási szabály téves alkalmazásából fakad. Ha a jogszabály mérlegelést enged, akkor annak esetlegesen nem tetsző eredménye nem képezheti jogerő felbontásának indokát.

A bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik, hogy konkrét ügyben, illetve az adott terhelt esetében mit tekint enyhítő, vagy súlyosító körülménynek, s azt miként értékeli. Kétségtelen, hogy ennek során figyelemmel kell lennie a Btk. 83. §-a (1) bekezdésének, illetve 37. §-ának rendelkezéseire, valamint a BKv 16. és 56. számú véleményben foglaltakra. Ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy mindez egyaránt a bünteteskiszabási tevékenység mérlegelendő, mérlegelésre váró támpontjai.

Ennélfogva a bünteteskiszabási tényezők mikénti értékelése felülvizsgálattal nem támadható, s így az sem vizsgálható, hogy az eljárási bíróság hogyan vette figyelembe a Btk. 37. §-ának, 83. § (1) bekezdésének előírásait, valamint a Bkv 16. és 56. számú véleményben foglaltakat.

Ekként a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján, a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2011. november 29.

Dr. Akác Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k. előadó bírósági tanácsbíró, Dr. Demeter Ferencné s.k. bírósági tanácsbíró.

A kiadmány hitelél:

írnök
MM